
NUMERICAL MOVEMENT, DEMOGRAPHIC STRUCTURE AND THE ROLE OF THE POPULATION IN THE ECONOMIC DEVELOPMENT OF THE MUNICIPALITIES OF PRILEP, KRUSHEVO, DOLNENI AND KRIVOGAŠTANI

Cane Koteski

Goce Delchev University, Shtip, North Macedonia, cane.koteski@ugd.edu.mk

Abstract: The aim of the research of this scientific paper is the demographic issue or the white plague that has shown its power and paralyzed societies and their economies both at the local level in the municipalities of Prilep, Kruševo, Dolneni and Krivogaštani and at the state level. The white plague with mortality, low birth rate and large migration has strongly affected the economy and local tourism and has left major consequences in providing an active working population. Field research, statistical data on the population and relevant literature have been used as a research methodology. Therefore, this scientific paper provides a complex picture of the numerical movement, gender, national structure, birth rate, mortality and migration of the young population, which is a trend from village to city, from city to city and a large number of young people are leaving the researched municipalities of Prilep, Kruševo, Dolneni and Krivogaštani and going abroad in search of a better life. The results of the research are quite worrying and interesting. As conclusions and recommendations, we should state that in the past ten years, the state has undertaken various state measures and policies to reduce the white plague, to increase the birth rate among young married couples, to employ young people after completing their education, to resolve the housing policy of young people by granting favorable bank loans for the purchase of real estate, all with the single goal of strengthening the number of the active working population.

Keywords: demography, numerical situation, national structure, state measures, economic policies

БРОЈНО ДВИЖЕЊЕ, ДЕМОГРАФСКА СТРУКТУРА И УЛОГАТА НА НАСЕЛЕНИЕТО ЗА ЕКОНОМСКИОТ РАЗВОЈ НА ОПШТИНИТЕ ПРИЛЕП, КРУШЕВО, ДОЛНЕНИ И КРИВОГАШТАНИ

Цане Котески

Универзитет „Гоце Делчев“, Штип, Северна Македонија, cane.koteski@ugd.edu.mk

Резиме: Цел на истражувањето на овој научен труд е демографската проблематика или белата чума која ја покажа моќта и ги парализира општествата и нивните економии како на локално ниво во општините Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани така и на државно ниво. Белата чума со морталитетот, малиот наталитет и големата миграција силно ја погоди економијата и локалниот туризам и остави големи последици во обезбедувањето на активно работно население. Од методологијата на истражување користени се теренски истражувања, статистички податоци за населението и релевантна литература. Затоа, овој научен труд ја дава сложената слика на бројното движење, половата, националната структура, наталитетот, морталитетот и миграцијата на младото население кое нешто е тренд од село во град, од град во град и голем број на млади ги напуштаат истражуваните општини Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани и заминуваат во странство во потрага по подобар живот. Резултатите од истражувањето се доста загрижувачки и интересни. Како заклучоци и препораки треба да наведеме дека државата во изминатите десетина години превзема разни државни мерки и политики за намалување на белата чума за зголемување на наталитетот кај младите брачни парови, вработување на младите после завршувањето на нивното образование, решавање на стамбената политика на младите преку доделување на поволни банкарски кредити при купување на некретнини се со една цел да го зајакнеме бројот на активното работоспособно население.

Клучни зборови: демографија, бројна состојба, национална структура, државни мерки, економски политики

1. ВОВЕД

Во научниот труд даден е приказ на општите карактеристики и динамиката на населението во истражуваните општини Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани во периодот од 1961-2021г. Понатаму е даден приказ на динамиката на градското население во градовите Прилеп и Крушево во периодот од 1900 - 2021 година. Понатаму е даден е приказ на демографските карактеристики на населението во општините Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани во 2021 година, потоа е даден приказ на резидентното население во

истражуваните општини Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани според етничка припадност (основни групи), по пол и по општини во 2021 година и на крај се презентирани човечките ресурси.

2. МАТЕРИЈАЛИ И МЕТОДИ

Голем број научни трудови ги анализираат сложените демографски проблеми помеѓу вкупното население, вкупниот број на домаќинства, , густината на населеност, етничка припадност и број на населени места во истражуваните општини. Во изминатите неколку години од 2022-2025 година вршени се интензивни теренски истражувања. Направени се поголем број на анкети во четирите општини по населени места. Значи користени се методот на анкета, статистичко математички методи, лабораториска обработка на податоците и голем број на објавени научни трудови за општините и селските населби како на пример Енциклопедија на селата во Република Македонија од Панов.М., (1988), туристичка карта на Прилеп од Котески, Ц., (2006), користени се голем број на литература и статистички списанија и годишници од 1961 година, како и податоци од последниот попис реализиран во 2021 година.

3. РЕЗУЛТАТИ

Во понатамошниот дел од научниот труд во табела број 1 даден е приказ на општите карактеристики и динамиката на населението во општините Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани во периодот од 1961-2021г.

Табела 1.: Приказ на општите карактеристики и динамиката на населението во истражуваните општини Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани во периодот од 1961-2021г.

Општина	Надмор. височ. во (м)	Голем.на селс. атар во (км2)/	Население. во 1961г./	Население во 2002г./	Население во 2021г./
Прилеп	718	1084.6	63 806	76 768	69 025
Крушево	811	160.2190,68	10 890	9 684	8 385
Долнени	641	404,1412,43	22 149	13 568	13 126
Кривогаштани	610-615	85,7-93,57	9 226	6 150	5 167
Вкупно	/	/	106 071	106 170	95 703

Извор: СРМ. РЗС, Попис на населението во 1961 г., Основни податоци за комуни во СРМ. Скопје, 1965 г., - Р.М.Д.З.С. Попис на населението, домаќинствата и становите во Република Македонија, дефинитивни податоци, 2002 г., Скопје, 2003, Кн.Х., „Вкупно резидентно население на РС Македонија според етничката припадност, по населени места, Попис, 2021“. Државен завод за статистика.

- Постојат повеќе извори за надморската височина на селата и големината на селскиот атар, едни се со црна боја означени од извор: Панов, М.(1998). *Енциклопедија на селата во Република Македонија*. - Бројките означени со црвено во келиите за надморска височина на селото се извор на <https://mk.wikipedia.org/wiki/>.

Според податоците од табела 1 за динамиката на населението во истражуваните општини во изминатите 60 години од (1961-2021) констатираме дека Општина Прилеп е демографски најголема општина, каде бројот на населението во периодот 1961-2002 се зголемил за 12 962 лица како резултат на миграцијата село град и во периодот 2002-2021 населението во општината се намалил за 7 743 лица повторно како причина е миграцијата, но овојпат доста интересно е одењето во странство на младите на печалба. На второ место по бројот на население е општина Долнени каде и таму е застапена миграцијата на младото население одење на печалба во странство. Бројот на населението во периодот од 1961-2021 се намалил за 9 023 лица. На трето место е градот Крушево каде населението во периодот од 1961-2021 се намалил за 2 505 исто поради миграцијата на младото население во поголемите градови од државата и одењето на печалба во странство. И како најмала демографски е општина Кривогаштани каде во периодот 1961-2021 бројот на населението се намалил за 4 059 лица.

Во понатамошниот дел од научниот труд дадена е динамиката на градското население во градовите Прилеп и Крушево во периодот од 1900 - 2021 година.

Табела 2.: Приказ на динамика на градското население во градовите Прилеп и Крушево во периодот од 1900 - 2021 година

Општина	1900	1914	1921	1931	1948	1953	1961	1971	1981	1994	2002	2021
Прилеп	24540	22237	18508	22921	24816	31763	39611	50757	63639	67371	69704	63308
Крушево	9 350	7 941	3 831	3 595	3 570	3 846	4 099	4 477	5 211	5 506	5 330	4 104
Вкупно	33890	31178	22339	26516	28386	35609	43710	55234	68850	72877	75034	67412

Извор:- Архив на Македонија, Матица Македонска.(1996). Турски документи за историјата на Македонија, пописи од XIX век, Скопје, Кн.I

- Башески И. (2001). Градовите во Република Македонија, Друштво за Наука и Уметност – Прилеп

Констатираме дека во периодот од 1900-2021 година бројот на населението во градот Прилеп пораснало за 38768 жители, додека во градот Крушево се намалило за 5246 жители.

Понатаму во научниот труд даден е приказ на демографските карактеристики на населението во истражуваните општини Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани во 2021 г.

Табела 3.: Приказ на демографските карактеристики на населението во истражуваните општини Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани во 2021 г.

Општина	Површина во (км ²)/	Домаќинства	Станови	Население		Густина на населеност	Број на населени места
				Градско	Селско		
Прилеп	1 194,44	24 607	33 080	63 308	5 717	58	59
Крушево	190,68	2 467	3 655	4 104	4 281	44	19
Долнени	412,43	3 559	5 174	/	13 126	32	37
Кривогаштани	93,57	1 675	2 379	/	5 167	55	13
Вкупно	1 891, 12	32 308	44 288	67 412	28 415	50,60	128

Извор: Државен завод за статистика. Попис на населението и домаќинствата во 2021.

Според податоците констатираме дека просторот на истражуваните општини изнесува 1 891,12 км² или 7,35% од вкупната територија на државата, вкупниот број на домаќинствата во четирите општини изнесува 32 308 или 5,39% од вкупниот број на домаќинства во државата, вкупниот број на станите изнесува 44 288 или 5,27% од вкупниот број на стани во државата, бројот на градското население во Прилеп и Крушево изнесува 67 412 или 5,57% од вкупното градско население во државата, додека бројот на селското население во четирите општини изнесува 28 415 или 4,52% од вкупното селско население во државата, просечната густина на населението во истражуваниот регион изнесува 50,60 жители на 1км² и вкупниот број на населени места во четирите општини изнесува 2 градски или 5,88% од вкупниот број на градови во државата и вкупно 126 селски населби или 7,21% од вкупниот број на селски населби во државата.

Понатаму во научниот труд даден е приказ на резидентното население во истражуваните општини Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани според етничка припадност (основни групи), по пол и по општини во 2021 година.

Табела 4.: Приказ на резидентното население во истражуваните општини Прилеп, Крушево, Долнени и Кривогаштани според етничка припадност (основни групи), по пол и по општини во 2021

Општина/Етничка припадност	Вкупно резидентно население		
	Вкупно	Мажи	Жени
Прилеп	69 025	34 208	34 817
Македонци	58 349	28 755	29 594
Албанци	127	25	102
Турци	1 060	547	513
Роми	3 966	2 048	1 918

Власи	30	11	19
Срби	113	59	54
Бошњаци	117	64	53
Други неспомнати	284	150	134
Не се изјасниле	9	5	4
Непознато	11	7	4
Лица за кои податоците се преземени од административни извори	4 959	2 537	2 422
Општина	Вкупно резидентно население		
	Вкупно	Мажи	Жени
Крушево	8 385	4 276	4 109
Македонци	4 316	2 149	2 167
Албанци	2 464	1 295	1 169
Турци	283	156	127
Роми	/	/	/
Власи	867	466	401
Срби	10	1	9
Бошњаци	108	54	54
Други неспомнати/	33	15	18
Не се изјасниле	2	1	1
Непознато/ Unknowн	/	/	/
Лица за кои податоците се преземени од административни извори	302	139	163
Општина	Вкупно резидентно население		
	Вкупно	Мажи	Жени
Долнени	13 126	6 855	6 271
Македонци	3 831	2 041	1 790
Албанци	4 442	2 268	2 174
Турци	2 434	1 303	1 131
Роми	/	/	/
Власи	7	4	3
Срби	13	6	7
Бошњаци	2 006	1 031	975
Други неспомнати/	21	15	6
Не се изјасниле	/	/	/
Непознато	/	/	/
Лица за кои податоците се преземени од административни извори	372	187	185
Општина	Вкупно резидентно население		
	Вкупно	Мажи	Жени
Кривогаштани	5 167	2 716	2 451
Македонци	5 021	2 641	2 380
Албанци	7	1	6
Турци	/	/	/
Роми	4	2	2

Власи	1	/	1
Срби	7	2	5
Бошњаци	1	/	1
Други неспомнати	14	9	5
Не се изјасниле	1	1	/
Непознато	/	/	/
Лица за кои податоците се преземени од административни извори	111	60	51
Истражуван регион	Вкупно резидентно население		
	Вкупно	Мажи	Жени
Сите општини	95 703	48 055	47 648
Македонци	71 517	35 586	35 931
Албанци	7 040	3 589	3 451
Турци	6 211	3 309	1 771
Роми	3 970	2 050	1 920
Власи	909	485	424
Срби/ Serbs	143	68	75
Бошњаци	2 232	2 180	1 083
Други неспомнати	352	189	163
Не се изјаснил	12	7	5
Непознато	11	7	4
Лица за кои податоците се преземени од административни извори	5 744	2 923	2 821

Извор: Т-07: Вкупно резидентно население во РС Македонија според изјаснувањето за етничката припадност (основни групи), по пол, по општини-Попис 2021. Stat.gov.mk. <https://www.bing.com/>

Машкото население е побројно во 4 општини, Македонското население е со најголем број од 71 517 или 74,72% од вкупното население во 4 општини или 6,28% од вкупното македонско население во државата или 3,40% од вкупниот број на население во државата. Машкото македонско население е застапено со 35 586 или 37,18% од истражуваните 4 општини или со 6,32% од вкупното македонско машко население во државата и женското македонско население е застапено во 4 општини со 35 931 или 37,54% од вкупното население во 4 општини или 6,25% од вкупното женско население во државата. На второ место се наоѓаат Албанците со 7 040 или 7,35% од вкупното население на 4 општини, на трето место се Турците со 6 211 или 6,48% од вкупното население во 4 општини и т.н.

4. ДИСКУСИ И ЗАКЛУЧОЦИ

Во табела 1 општа констатација за истражуваните општини е дека населението во периодот од 1961-2021 се намалило за 10 368 лица или за 9,77% во изминатите 60 години и овој процес на иселување на младите во странство не запира.

Во табела 2 констатираме дека во периодот од 1900-2021 година бројот на населението во градот Прилеп пораснало за 38768 жители, додека во градот Крушево се намалило за 5246 жители.

Во табела 3 просторот на истражуваните 4 општини изнесува 1 891,12 км² или 7,35% од територијата на државата, вкупниот број на домаќинствата во 4 општини изнесува 32 308 или 5,39% од вкупниот број на домаќинства во државата, вкупниот број на становите изнесува 44 288 или 5,27% од вкупниот број на станови во државата, бројот на градското население во Прилеп и Крушево изнесува 67 412 или 5,57% од градското население во државата, додека бројот на селското население во 4 општини изнесува 28 415 или 4,52% од селското население во државата, просечната густина на населението во истражуваниот регион изнесува 50,60 жители на 1км² и вкупниот број на населени места во четирите општини изнесува 2 градски или 5,88% од бројот на градови во државата и вкупно има 126 селски населби или 7,21% од бројот на селски населби во државата.

Во табела 4 Машкото население е побројно во 4 општини, Македонското население е со најголем број од вкупното население во 4 општини или 6,28% од македонското население во државата или 3,40% од вкупниот број на население во државата. Машкото македонско население е застапено со 35 586 или 37,18% од 4 општини или со 6,32% од македонско машко население во државата и женското македонско население е застапено во 4 општини со 35 931 или 37,54% од населението во 4 општини или 6,25% од женското население во државата. На второ место се наоѓаат Албанците со 7 040 и на трето место се Турците со 6 од населението во 4 општини и т.н.

Државата да превземе разни мерки и политики за намалување на белата чума за зголемување на natalitetot кај младите брачни парови, решавање на стамбената политика на младите преку доделување на поволни банкарски кредити при купување на некретнини, вработување на младите после завршувањето на нивното образование, со цел да го зајакнеме бројот на активното работоспособно население.

РЕФЕРЕНЦИ

- Census. (2023, October 28). Total enumerated, total resident population and total non-resident population, according to ethnicity and gender, by municipality - Census 2021. Retrieved from <https://www.stat.gov.mk/>.
- Dimitrov, N., & Koteski, C. (2022). [Искористеност на атрактивните мотивски фактори во функција на руралниот туризам](#). Годишен Зборник на Факултет за туризам и бизнис логистика, 1. pp. 73-78. ISSN 2671-3969.
- Gud, V., & Het, P. (1966). Social Research Methods. Beograd.
- Josheski, D., Dimitrov, N., & Koteski, C. (2012). [Naselenieto i ekonomskiot rast, primerok so nadolžni podatoci od Balkanskite zemji](#). Economic Growth eJournal, Population and economic growth theme: Longitudinal data for a sample of Balkan countries, 4 (26). p. 30.
- Koteski, C., & Jakovlev, Z. (2025). [Traffic infrastructure of the municipality of Prilep](#). International Journal of Economics, Management and Tourism, 5 (1). ISSN 2671-3810.
- Koteski, C. (2019). [Statistical - ethnographic and economic - functional regional spatial units in the Black River Basin in the Republic of Northern Macedonia](#). International Journal Knowledge, 35 (3). pp. 787-792. ISSN 1857-923X.
- Koteski, C., Josheski, D., Jakovlev, Z., Dimitrov, N., & Bardarova, S. (2014). [Македонија демографски старее](#). Journal of Earth Science and Engineering, 4 (7). pp. 445-454. ISSN 2159-581X.
- Koteski, C., Josheski, D., Jakovlev, Z., Bardarova, S., & Kitanov, V. (2013). [Demographic and Infrastructure Problems of Villages in the Hilly-Mountainous Areas of Prilep](#). Journal of Earth Science and Engineering, 3 (8). pp. 569-581. ISSN 2159-581X.
- Makstat. (2023, October 28). Number and overnight stays of domestic and foreign tourists by country of origin, 2011-2023, by municipalities, by month. Retrieved from <https://makstat.stat.gov.mk/>
- Petkoski, G., & Koteski, C. (2024). [Krushevo: A Comprehensive Study on its Tourism Opportunities](#). International Journal of Sciences: Basic and Applied Research (IJSBAR), 73 (1). pp. 579-609. ISSN 2307-4531.